

POSUDEK

oponentky bakalářské práce

Jméno a příjmení studentky: Karolína Brabcová
Název diplomové práce: Syndrom zavrženého rodiče
Oponentka: Mgr. Tereza Cimrmannová, Ph.D.

Studentka předložila šedesát stran textu přehledně řazeného do pěti kapitol. Zvolila společensky stále aktuální téma. Pokud bylo hlavním cílem „z části teoreticky zachytit tematiku syndromu zavrženého rodiče ...“, lze tento cíl pokládat za splněný. Kvalita tohoto splnění je však kolísavá, neboť v rozsahu bakalářské práce nelze v patřičné hloubce „uchopit“ tolik závažných témat. Obecně lze mnohá místa předložené práce chválit, hlavním negativem je jistá neucelenost, snad i dost kategorické pojetí spíše otevřených otázek a naopak opomenutí jiných podstatných témat. Cenným přínosem určitě je, že autorka čerpala ze svých dlouholetých dobrovolnických zkušeností, za zmínku by ale stála přesnější datace i lokace nabytí těchto zkušeností.

Tématem kapitoly první je rodina. Toto téma je z hlediska zpracování dost obtížné a „nevděčné“, což se projevilo v této práci. Nelze jej kvalitně zpracovat na několika stranách. Základní charakteristika postmoderní rodiny je trochu schematická. Vymezení typů sociálních služeb dle 108/2006 Sb. působí příliš teoreticky, postrádám výčet konkrétních služeb, přiblížení jejich cílů a obsahu. V kapitolách 1.2 a 1.3 je chybně citováno, některé nepřesnosti nejsou v odborné práci vhodné (např. užití pojmu „teoretici rodinných interakcí“ a neodkázání na konkrétní zdroje). Rámcově je ale první kapitola dobře strukturována.

Název kapitoly druhé „Otcovství versus mateřství“ může být příslibem, podstatu těchto elementárních společenských fenoménů se však zachytit nepodařilo. Tématem práce sice je nesoulad mezi otcem a matkou dítěte a z něho pramenící syndrom zavrženého rodiče, proto lze očekávat spíše popis jednotlivých úskalí a rizik. Potom by ale bylo na místě jinak formulovat název kapitoly. Text bohužel působí dojmem ultimáta a konstruktivní prvky jsou zcela opomenuty. Postrádám více zmínek o tom, že v praxi existuje mnoho rodičů, kterým se i po rozchodu daří chránit komplementaritu jejich otcovství a mateřství, a více naznačených variant, které by text činily otevřenějším a méně pesimistickým. V kapitole 2.2 o svěřování dítěte do výchovy převažují výpisky z autora, jehož poznatky jsou jistě v mnohém cenné, avšak zároveň není natolik obecně uznávaným, aby bylo možno čerpat převážně z tohoto

jednoho pramene. Postrádám výzkumy dalších autorů, kteří přinesly mnoho nového z hlediska kvality výchovné péče dětí (např. Matějček, Koukolník, Drtilová, Šolcová aj.). Dále chybí zachycení některých dílčích aspektů. Existují vývojová stádia v životě dítěte, kdy je podstatnější úloha matky nebo naopak otce? Pojem „sexuální role“ je trochu zavádějící. Co přesně zde má autorka na mysli? Množství nových výzkumů vyvrací obsah tohoto pojmu. Jako mnohem důležitější se ukazuje emoční a časová investice rodičů bez ohledu na biologické pohlaví. Slibně znějící název kapitoly 2.3.4 Výchovné styly otců pak bohužel nenaplnuje očekávání. V kapitole 2.4 Mateřství po partnerském rozchodu je zdůrazněno riziko ekonomických problémů pramenících z osamělosti matky, což je v pořádku. Vedle toho ale chybí zmínka o tom, že podstatná část rodičů obou pohlaví si hledá nového, ekonomicky produktivního partnera, čímž se toto riziko stává méně aktuální. Sama studentka naštěstí na několika místech uvádí, že rozvod a porozvodová situace pro dítě nemusí znamenat výhradně potíže a negativa.

V souvislosti s druhou kapitolou je na místě reflektovat kapitolu pátou, v níž autorka pojednává o syndromu zavrženého rodiče v kontextu teologie a pastorační práce. Opět se jedná o velmi široké téma, které nelze do hloubky zpracovat na několika stranách. Je ale chvályhodné, že se studentka rozhodla tento kontext nastínit a snad pro zajímavost jej do práce zařadit. Celému textu přináší spirituální rozměr a množství nových závažných podnětů. V kontextu s druhou kapitolou si však autorka v mnohém protiřečí a na některých místech nezbyvá doufat, že jsou jisté pasáže psány v časové tísní. Skutečně lze v kontextu potřeb a jinakostí každé „osoby“ souhlasit s tvrzením teologa Peschkeho, že manželství by mělo vedle vzájemné pomoci v lásce „splňovat“ plození dětí? Tento výrok působí necitlivě vůči lidem, respektive klientům pastorační péče, kteří z mnoha důvodů nemohou mít děti a snaží se svůj život s pokorou naplnit jinak. Budou tito manželé bez dětí méně plnohodnotní? V takto odborně náročném textu není vhodné čerpat z jediného, dosti diskutabilního pramene. Teologii jako takové nelze nic vytýkat, ba naopak může být vzácným obohacením, ale i úkolem této vědy je reflektovat realitu a vědecká fakta. V závěrečných větách své práce studentka uvádí teze, které toto reflektují, pravděpodobně mnohem lépe vyjadřují její autentické náměty, píše o přihlížení k individuálním potřebám rodiny, o vyloučení některých zažitých stereotypů a tradičních pojetí.

Zbývá stručné zhodnocení třetí – stěžejní kapitoly Syndrom zavrženého rodiče. Tato kapitola je zpracována velmi pěkně, s jasnými cíli, věcně a čtivě. Studentka správně popsala psychosociální, ale i legislativní kontext tohoto syndromu, kdy je jednání rodičů jednoznačně v rozporu s rodičovskou zodpovědností a zájmy dítěte. Je škoda, že autorka ztratila čas a

invenci zpracováním souvisejících témat, lépe si nevymezila cíle a nevěnovala se detailně vymezenému tématu. Na následující kapitole o prevenci syndromu zavrženého rodiče už pravděpodobně nezbylo mnoho sil. Jsou opravdu společná nebo střídavá péče v praxi prevencí syndromu? Domnívám se, že rodiče, kteří jsou schopni dohodou stanovit tyto náročné, ale přínosné způsoby péče o dítě, v praxi syndromem spíše netrpí. Účinná prevence pramení hlouběji. Mediace jako způsob řešení sporů se jeví lépe a určitě má na poli výchovné péče svou budoucnost. Alespoň tuto kapitolu by bylo vhodné doplnit kazuistikami ze studentčiny praxe, avšak nebylo to cílem.

Oceňuji velice pečlivou formální stránku práce, práci se zdroji (až na výjimky, např. s. 21, 24 – nejasné citace). Poměrně bohatý seznam užitých zdrojů je správně zapsán, kvalitu práce by ale zvýšilo užití novějších pramenů, v této věci bylo i v posledních pěti letech jistě publikováno leccos nového. Po pravopisné stránce je text na velmi dobré úrovni, obsahuje pouze ojedinělé chyby a překlepy (pozor na označování kapitol – např. 1.1 se píše bez mezer, dále čárky ve větách vedlejších). V odborné práci lze vynechat místy příliš pedagogický styl („vymezíme si“, „rozebereme si“), stylisticky je ale text na vysoké úrovni.

Závěr:

I přes uvedené nedostatky hodnotím bakalářskou práci Karolíny Brabcové jako velmi dobrou. Oceňuji pečlivost a čtivost stěžejní kapitoly práce. Nedostatky tkví hlavně ve vymezení tématu a „nedomyšlení“ některých závažných skutečností. Pokud se autorka těchto chyb vyvaruje v dalším psaní, její texty mohou být na výborné úrovni.

Navrhovaný stupeň hodnocení: Velmi dobře

V Praze dne 20. července 2010

Mgr. T. C. _____, Ph.D.